

LESBRIEF

Samenstelling Ineke Holzhaus

HELDEN EN HELDINNEN

*Charles Duval
H.Marsman
K.P.Kaváfis
Giuseppe Giachino Belli
Günter Kunert
Emily Dickinson
Remco Campert
Federico Garcia Lorca
Paul van Ostaijen
Seamus Heany
Eugène Guillevic
Franco Loi
Wisława Szymborska*

Gedichten van dichters die inspireren
en tips voor je eigen gedicht over een held of heldin

Les 1
School der

HELDEN

- a.
Schrijf, vóórdát je de gedichten leest, zelf **vijf trefwoorden** op die je in gedachten komen bij het woord held of heldin.
Schrijf ze zo op dat je nog andere woorden erbij kunt noteren die je later verzamelt.
- b.
Lees telkens één gedicht en maak daarna weer **aantekeningen**, of volg de korte opdracht. Na het lezen van enkele gedichten heb je zo al halve regels verzameld, bijzondere woorden of beelden, markante bijvoeglijke naamwoorden of woordcombinaties.
- c.
Gebruik deze voor je gedicht. Je hoeft ze niet allemaal te gebruiken, je kunt veranderen terwijl je het gedicht schrijft.
Schrijf niet meteen in het net, verander de woorden tot je tevreden bent. Schrijf het dan netjes over.
- d.
Denk om **witregels**, dus één regel wit vóór je naar de volgende strofe gaat. Na een witregel kun je in een gedicht een ware gedachtesprong maken. Van een weids vergezicht naar een **ingezoomde** regel over een détail.

e.

Schrijf **niet** een gedicht met **eindrijm**. Een gedicht is een korte tekst waarin je met weinig woorden veel uitdrukt. Een gedicht is niet perse een tekst die rijmt.

f.

Je kunt in je gedicht de ikvorm gebruiken, dan word je zelf de held in het gedicht. Je kunt de jijvorm gebruiken, dan richt jij, de dichter, je tot de held, misschien in een lofzang, een toespraak of een brief. Hij, wij etc.

g.

Geef je gedicht een titel. Sommige dichters beginnen met een titel, andere voegen hem toe als het gedicht voltooid is.

h.

Schrijf je gedicht in het Nederlands, je kunt uit andere talen 'leenwoorden' gebruiken, wanneer ze een functie hebben in je gedicht.

Een klassieke held in het moderne leven. De dichter voelt zich als Odysseus, hij schrijft in de ikvorm en citeert uit de klassieke tekst. Odysseus, koning van Ithaca, held in de Trojaanse oorlog, kan de weg naar huis niet vinden
--

• *Charles Duval*

Uit: gedichten, het huwelijk 1987

Odysseus

Het huis was stil. Wij zaten aan tafel.
Wij luisterden hoe de verveling begon.
De uren liepen weer vast in de avond
van altijd. Penelope breide. Ik zon

op een woord om de tijd te herstellen,
de angst voor de dood. 'Ik moet op reis.'
Zij ging rustig door haar steken te tellen.
De dood bleef aanwezig, maar zonder bewijs.

*Gesnoerd aan de mast met bloedende polsen,
Het gif der sirenen, het dodelijk lied.*
Ik schrok wakker. Het donker stolde,
een stilte als was. De goden bestaan.

Ver van hier.

Noteer een naam van een held of heldin, vroeger of nu, die centraal kan staan in jouw gedicht. Denk aan een citaat dat bij deze figuur hoort.

Les 2 School der Poëzie

LOFZANG

De dichter H. Marsman schrijft een lofzang op een vrouw die niet te benaderen is.

Penthesileia is één van de vooraanstaande amazones, zij is de heldin van dit gedicht.

- *H.Marsman*

Uit: Verzameld werk

Penthesileia

De bronzen kling
omheuvelt ademend het schemerdal.
daarachter zingt de zee een zachte dood

wuivende zeilen,
dromend aan de voet der weke heuveln,
deinen de tenten van het maagdenkamp.

Penthesileia slaapt

een laatste vrouw die haar omarmen mocht
en sluimeren in 't warme schaduwrag van hare flank,
bezweken en ineengeworpen, ergens in de tent,
buiten de samenhang van 't zwalpend bloed
achteloos weggelegd

zo ligt haar pantser

Penthesileia slaapt.

met hare helm,
besmeurd door 't zware bloed der late zon
die zij tot aan haar rode dood bevocht,
legt zij de ruimte van zich af
en wist de dag uit heur versomberd haar
en baadt zich, lang en loom
In schemerdauw der naderende nacht.

Zij peinst:

dit gaat voorbij.

geen dezer lievelingen kan de pracht
van mijne haren doven in de gloed
van matelozer pracht, geen kan mijn bloed
vermoeien tot de dood. uit elk omarmen
schittert het schild van mijne schoot
wit - stralender, de zuilen mijner schenkels
spannen zich rijziger, uit de verstrengeling
der leden puren de mijne kracht en glans,
de hare welken week, zij bloeden als
gestorven rozen, rood en zwart. zij hebben
haar angst gekoeld, haar bloed verstroomt.
zij voeren in de boot van mijn omarmen
voorbij de dood. zij zijn bedwelmd

van zaligheid, vervoerd –
ik echter rijs, als riet
uit strelingen van wind en water, machtiger.
ik breek de dood die zij mij schenken willen,
die ik zelf verbeid, achteloos schier.
er is geen schoot waarin ik duizelend
verzinken kan. er is geen vrouw
die mij de dronkenschap,
het zelf – vergeten storten
kan in mond en hart

er is een man, misschien

schreiend om dit verlang,
hunkerend naar verraad en ondergang
en angstig om die beide, diep ontsteld,
weert zij de warende gestalt'
die door haar tent sluipt,
vaag en overal –
en kantelt zich
en klemt zich
aan de wand.

De dichter schrijft in
klassiek getinte taal, met
bijzondere bijvoeglijke
naamwoorden.
'Zwalpend bloed,
versomberd haar.'

**Schrijf bij de woorden die je al hebt genoteerd enkele
bijzondere bijvoeglijke naamwoorden. Je kunt zelf ook
samenstellingen maken.**

**De dichter herhaalt de sterkste regel, dat kun je ook
(één maal) doen in jouw gedicht.**

Les 3
School der Poëzie

OUDE VERHALEN

De Griekse dichter Kaváfis gebruikt een oud verhaal om iets te vertellen over zijn eigen tijd.

- *K.P.Kaváfis*

Vertaling G.H. Blanken

Trojanen

Onze pogingen, ongelukkig als we zijn,
onze pogingen zijn als die van de Trojanen.
Iets brengen we tot stand, iets
nemen we op ons; en we beginnen
moed te krijgen en goede verwachtingen.

Maar altijd komt er iets te voorschijn, dat ons tegenhoudt.
In de gracht daar voor ons verschijnt Achilles
en maakt ons bang met luid geschreeuw, -

Onze pogingen zijn als die van de Trojanen.
Wij menen met vastberadenheid en moed
het wrokkende van het lot te kunnen wenden,
en buiten blijven we staan om te strijden.

Maar wanneer de grote beslissing komt,
gaan onze moed en vastberadenheid verloren;
onze ziel raakt in verwarring, wordt verlamd,
en rondom de muren lopen we,
zoekend ons te redden door de vlucht.

Toch is ons vallen zeker. Boven,
op de muren, is de klaagzang al begonnen.
Herinnering aan onze dagen, en gevoelend
zijn in tranen. Bitter wenen Priamos en Hekabe om ons.

1905

Het gedicht is geschreven in de wijvorm. De bewoners van de stad van nu worden vergeleken met de bewoners van Troje.
--

Een 'lofzang' op een antiheld, een gedicht uit een cyclus
sonetten.

1835

• *Giuseppe Giachino Belli*

La crudertà de Nerone

Nerone era un Nerone, anzi un Cajostro;
e pe l'appunto se chiamò Nerone
pell'anima piú near der carbone,
der zangue de le seppie, e de línchiostro.

Quer lupo, quer caníbolo, quer mostro
era solito a dí nell'orazione :
'Dio, fa'che tutt'er menno abbi un testone,

pe poi ghijottinallo a genio nostro.'

Levò a forza er butirro a li Romani,
scannò la madre e du' moje reggine,
e ammazzò tutti quanti li christiani.

Poi bruciò Roma da Piazza de Sciarra
sino a Santa-Santòro, e sveno arfine
er maestro co tutta la zimarra.

*

Vertaling Adriaan H. Luijdjens

De wreedheid van Nero

Nero was een echte Nero, erger nog, Gagliostro,
En terecht droeg-tie de naam van Nero
Om z'n ziel, die zwarter was dan steenkool,
Dan 't bloed van inktvissen, dan Chinese inkt.

Die wolf, die mensenvreter, dat monster,
Had de gewoonte om bij z'n avondgebed te zeggen:
God, maak 't toch zo, dat heel de wereld één enkele kop heeft,
Zodat we die kunne guilloteren naar ons welbehagen.

Hij ontnam met geweld de boter aan de Romeinen,
Snee z'n moeder in stukken en twee vrouwen koninginnen,
En vermoordde alle Christenen, die d'r waren.

Daarna verbrandde - die Rome, van de Piazza van Sciarra
Tot aan 't Santa Santoro, en snee tenslotte de adren open
Van zijn leermeester, al droeg-tie ook de grote toga.

Je kunt ook een gedicht schrijven over een antiheld, om hem te bespotten of om hem omlaag te halen.

- *Günter Kunert*

Heimkunft

Was für ein Land ist das
das wie nirgendwo ist
besonders in den nächtlichen Grotten
vereinsamter Bahnhöfe.
Viel zu wenig Licht. Viel zu viel
Regen.
Habt ihr jemals beobachtet

wie sie den Abteilen entsteigen
enttäuscht über die Ankunft:
Wieder nichts als Kälte und Nässe
als Dunkel und Rauch.
Wieder nichts. Wieder ein traum
misslungen.
Schon stolpern sie
über den eigenen Schatten davon
von keiner Penelope erwartet
in den Hades ihrer endgültigen
Heimat.

*

Vertaling Martin Mooij

Thuiskomst

Wat is dat voor een land
dat als nergens is
vooral in de nachtelijke grotten
van de vereenzaamde stations.
Veel te weinig licht. Veel te veel
regen.
Heb je ooit gezien
hoe ze uit de rijtuigen stappen
teleurgesteld over de aankomst:
Weer niets dan koude en natheid
dan donker en rook.
Weer niets. Weer een droom
mislukt.
Reeds struikelen zij
over hun eigen schaduwen voort
door geen Penelope verwacht
in de Hades van hun uiteindelijk
vaderland.

Bij Thuiskomst: Een situatie in het nu, de aankomst van reizigers op een station, kan doen denken aan een situatie in een ander verhaal. In het verhaal van een held uit de geschiedenis stop je je eigen gedachten.

• *Emily Dickinson*
498

I envy Seas, whereon He rides –
I envy Spokes of Wheels

Of Chariots, that Him convey –
I envy Crooked Hills

That gaze upon His journey –
How easy All can see
What is forbidden utterly
As Heaven – unto me!

I envy Nests of Sparrows –
That dot His distant Eaves –
The wealthy Fly, upon his Pane –
The happy – happy Leaves –

That just abroad His Window
Have Summer's leave to play
The Ear Rings of Pizarro
Could not obtain for me –

I envy Light – that wakes Him –
And Bells – that bodily ring
To tell Him it is Noon, abroad
Myself – be Noon to Him –

Yet interdict – my Blossom –
And abrogate – my Bee –
Lest Noon in Everlasting Night –
Drop Gabriel – and Me –

*

Vertaling Louise van Santen

498

Ik benijd Zeeën, waarover hij vaart –
Ik benijd Spaken van het Wiel
Van Wagens. Die Hem dragen –
Ik benijd de kromming van de Berg

Die uitziet op Zijn Tocht –
Hoe makkelijk Iedereen kijken kan
Naar dat volstrekt verbodene
Als Hemel is – voor mij!

Ik benijd het Nest van Mussen –
Dat Zijn verre Dakrand tooit –
De rijke vliegen, op zijn Ruit –
Het heerlijke – heerlijke Blad –

Dat net buiten Zijn Raam

Met Zomerbladeren speelt –
De Oor Ringen van Pizarro
Worden door mij niet begeerd –

Ik benijd Licht – dat Hem wekt –
En Klokken – die wild dreunen
Om Hem te melden dat Noen aanbreekt –
Ikzelf – ben Noen voor Hem –

Maar toch – verbied mij – mijn Bloesem
En ontnem mij – mijn Bij –
Opdat niet Noen in Eeuwige Nacht –
Verwerpen zal – Gabriël – en Mij –

De Engelse dichteres
Emily Dickinson schreef
gedichten voor een
geheime geliefde. Ze
schreef ze niet voor
publicatie, pas later
werden ze uitgegeven. Je
zou haar minnaar als haar
held kunnen zien.
In dit gedicht worden heel
veel details beschreven,
de opsomming is
belangrijk voor de vorm
van het gedicht.

**Je kunt in jouw gedicht ook zoiets doen *OF*
Je kunt steeds een strofe beginnen met bijvoorbeeld: Ik
benijd, of ik ben jaloers op of andere beginwoorden die
je herhaalt en die belangrijk zijn voor je gedicht.**

•*Remco Campert*

Chet Baker

Zijn stem is een zachte regen
als de kleine voeten van het vreemde meisje
op het mollige tapijt,

of de muziek die klinkt
's avonds van eilanden in de Moldau,
waar volleybalnetten gespannen zijn.

Voor in zijn mond zingt aarzelend de liefde.

Zachte regen, een wolk van muggen in de zomer,
de poel met ganzen in het witte vuile dorp,
dat zo Russisch aandeed.

Kus mij.

We voeren dagen en dagen.
Ik was gelukkig als er stroomversnellingen kwamen,
droevig als de ochtendmist met meisjesnamen de tent indreef.

Op zijn tong ligt veilig de liefde.

Zijn stem is poëzie, zoals de gladgeslepen kiezelsteen,
de gebroken lijn van potlood op papier,
je ogen die ik liefheb,

kus mij.

Zachte regen, zeer romantisch aan het raam,
ik strek mijn wapens, ik sta met lege handen,
Ik ben een bloederig geraamte, vul mij met zachtheid,

kus mij met de warme mond van je muzieke lichaam.

Voor Remco Campert is de jazzmuzikant Chet Baker zijn held. Zijn muziek maakt een stroom van beelden los bij de dichter, hij lijkt wel te dromen terwijl hij naar de muziek luistert. Soms praat hij tegen de musicus.

Luister naar muziek van een door jou bewonderd muzikant en noteer de beelden en gedachten voor je gedicht.

•De Spaanse dichter Federico Garcia Lorca (1898-1936) schreef gedichten en toneelstukken. Veel van zijn poëzie is op muziek gezet.

De 'dolende ridder' is een held in de Spaanse literatuur, Lorca geeft zijn eigen versie.

Federico Garcia Lorca

Vertaling Willy Spillebeen:

Romance van Don Pedro te paard

Langs een pad
kwam Don Pedro.
Ach, hoe weende
hij, de ridder.
Gezeten op een lenig
paard zonder teugel
kwam hij vragen
naar kussen en brood.
Alle vensters
vroegen aan de wind:
waarom toch dat donkere
klagen van de ridder.

Eerste vijver

Onder het water
volgen de woorden.

Op het water
baadt zich een ronde
maan die de andere
daarboven
afgunstig maakt!
Langs de oever
ziet een jongen
de manen en zegt:
Nacht, sla je cymbalen!

Vervolg

In een verre stad
komt Don Pedro aan.
Een stad van goud
in een cederbos.
Is het Bethlehem? In de wind
muntkruid en rozemarijn.
De terrassen weerspiegelen
en de wolken. Don Pedro gaat
langs gebroken bogen.
Twee vrouwen en een man
komen hem tegemoet
met zilveren lampen.
De populieren zeggen: Nee.
En de nachtegaal: We zien wel.

Tweede vijver

Onder het water
volgen de woorden.
Op het haar van het water
een cirkel van vogels en vlammen.
En in de weiden vol biezen: getuigen
die weten dat hij er niet is.
Duidelijke en onbestemde droom
Gemaakt uit gitarenhout.

(fragment)

Het lijkt een eenvoudig
gedicht, een verhaal in
korte zinnen
opgeschreven, maar er zit
telkens een verrassend
beeld in, waardoor de
tekst een bijzonder
gedicht wordt

**Lees ook hoe de bomen en dieren spreken als in een sprookje.
Je kunt in je gedicht ook iemand iets laten zeggen.**

•Paul van Ostaijen (1896 – 1928)
bewondert in dit gedicht de schilder Vincent van Gogh. Enkele

fragmenten

Paul van Ostaijen

Vincent van Gogh

...

Bron van den aardbal.

Vincent. Zo is hij.

Hij is niets en hij is alles.

Als de priester: meester en dienaar.

En de wijn die eenvoudig perelt in de kle
is plots onder de adem van liefde, bloed geworden.

Levende drank.

Meer dan uw werk. Dit is het grote,
het oneindige. Het venster
op de ganse wereld.

Ook alles wat in de verte schijnt
strekt zich daarbinnen deinend uit.

Een venster is alles.

De ganse wereld ligt binnen één venster.

Men zal dan van uw werk houden,
wanneer het beurtelings met de geslachten
bloem, steen of eik zal geweest zijn

Heel jong, - nauweliks had ik je herkend, - heb ik gevraagd:
'Vader, die kiezel is zo schoon,
hoor je zijn schoonheid onder de trage tred van mijn laarzen?
Maar zie deze ronde schijf in de zon.'

Door wouden gaan. Pijnboomnaalden vallen
als vingers van de bomen.
Vingers zijn verlangen van lange, lome
lust. In de boomgaard hangen kersen,
aan lange, stramme takken,
vruchten die zich saampersen
als kinderlippen. Niet tastbare gloed
waarin zij bloeden als een zinnelijke boetedoening.

'Maar alle schoonheid, mijn zoon, is in de brand
van je ogen. Ogen zijn steeds blauw als zeestrandrand.'

Er staat een gesprek in het gedicht. In jouw gedicht kunnen meer dingen gecombineerd worden. Misschien is een kunstenaar jouw held.

- *Seamus Heany*

In het veen bij Aarhus, Denemarken, werd het eeuwenoude lijk van een man gevonden. De dichter reist in zijn gedachten al naar deze beroemde vondst.

The Tollund Man

Soms day I will go to Aarhus
To see his peat-brown head,
The mild pods of his eye – lids,
His pointed skin cap.

In that flat country nearby
Where they dug him out,
His last gruel of winter seeds
Caked in his stomach,

Naked except for
The cap, noose and girdle,
I will stand a long time,
Bridegroom to the goddess,

She tightened her torc on him
And opened her fen,
Those dark juices working
Him to a saint's kept body,

Those of the turfcutters'
Honeycombed workings
Now his stained face
Reposes at Aarhus

*

Vertaling Peter Nijmeijer:

De man van Tollund

Eens zal ik naar Aarhus gaan
En zijn veenbruine hoofd bekijken,
De zachte doppen van zijn oogleden,
Zijn spitste schedelkap.

Lang zal ik blijven staan
In het vlakke land, dicht bij
De plek waar hij werd uitgegraven,

Met de laatste pap van winters zaad

Versteend in zijn maag,
Spiernaakt op muts,
Lus en gordel na.
Bruidegom voor de godin:

Zijn adem kneep ze af
Met haar lederen halssnoer, opende
Haar laagveen en liet donkere sappen
Hem tot heiligenlichaam vergisten,

Kostbare turfstekervondst,
Bewaard in raatvormige groeven.
Vandaag rust in Aarhus
Zijn bevlekte gezicht.

**Je kunt in jouw gedicht ook een reis maken naar een door jou bewonderd iemand,
dood of levend.**

- *Eugène Guillevic*

Le ciel

Je ne suis pas.

Je ne suis que par vous,
Pour vous,
Ceux de la terre.

C'est vous
Qui m'inventez.

Et même cela
-Que je ne suis pas –

Cela ne peut venir
Que de vous

Qui me prêter visage
Et parole sur moi.

*

Je ne suis que vision
En vous

D' une vide.
Et ce vide est pour vous
Inacceptable.

Alors,
Vous avez inventé cet écran

Pour qu'il soit entre vous
Et ce creux
Que vous creusez en vous

*

Sur cet écran
Vous prjectez le creux,

Comme s'il ne venait pas
De vous, mais de moi,

Vacant de définition,

Moi qui n' ai
D'autre essence et déxistance

Que dans ce mot
Venu de vous : l'espace

*

Vertaling Rein Bloem :

De Hemel

Ik ben niet.

Ik ben alleen door u,
Voor u,
Die van de aarde.

U bent het

Die mij bedenkt.

En zelfs dat
-Dat ik niet ben -

Dat kan alleen maar
Komen van u

Die mij gezicht geeft
En spraak over mijzelf.

*

Ik ben alleen maar beeld
In u

Van een leegte.
En die leegte is voor u
Onacceptabel.

Daarom
Hebt u dit scherm bedacht

Opdat het zal staan tussen u
En de holte
Die u graaft in uzelf.

*

Op dat scherm
Projecteert u de holte,

Alsof die niet van u
Kwam, maar van mij,

Zonder omschrijving.

Van mij die
Geen andere zin en bestaan heeft

Dan in dit woord
Afkomstig van u: de ruimte

De dichter spreekt tot de
Hemel alsof hij een
persoon is. Het gedicht
lijkt een gebed.
Door de korte regels en
de vele witregels lijkt de
dichter uit te drukken dat
hij stamelend spreekt

•De Italiaanse dichter Franco Loi schrijft in een lang gedicht

een fragment voor
Paolo Pasolini (1922-1975) , dichter, schrijver en filmer die op een strand bij Rome
vermoord werd. Men vermoedt om een politieke reden.

Franco Loi

Vertaling Willem van Toorn

Ze hebben er zoveel vermoord, ons zoveel pijn gedaan.
Ook jou hebben ze zo afgemaakt, op een weg ergens
waar de nacht wegvlucht, en de ander regeert
om ons, die nog leven in ons hart
het verstand eerst vermoorden en daarna angstig zoeken.
Man uit Friuli, dichter, man van een oud weten,
uit woede en schaamte hebben ze je afgeslacht,
maar met jou is het geweten daar gestorven
want wij zijn onze schaduw zelfs vergeten.
En om jou weg te werken, zo doen ze dat in Rome,
geven ze jou de schuld, zelfs van hun eigen lafheid.

Dit gedicht is geschreven in de 'jij'vorm. Woorden gericht aan een persoon uit de wereld om je heen die je bewondert. Je kunt ook voor je eigen hedendaagse held schrijven.

- *Wisława Szymborska*
schrijft een oud verhaal op haar eigen manier opnieuw.

Een ogenblik in Troje

Kleine meisjes,
mager en zonder hoop
dat de sproeten ooit van hun wangen verdwijnen,

die niemands aandacht trekken en
over de oogleden van de wereld lopen,

op pappa of op mamma lijken,
wat hen serieus beangstigt,

worden onder het eten
of onder het lezen
of voor de spiegel staand

naar Troje ontvoerd.

In de grote kleedkamers van de oogwenk
transformeren ze in oogverblindende Helena's

Over de koninklijke trap lopen ze omhoog
onder het geruis van bewondering en hun lange sleep.

Ze voelen zich licht. Ze weten dat
schoonheid rust betekent,
dat het woord zijn gewicht aan de mond ontleent,
en dat elk gebaar zichzelf
in bezielde nonchalance uithouwt.

Hun gezichtjes,
de terugzending van de gezanten waard,
prijken trots op de hals,
die om een belegering vraagt.

Kleine meisjes kijken
vanaf een toren van glimlach
neer op de catastrofe.

Kleine meisjes,
handenwringend
In een bedwelmend veinsritueel.

Kleine meisjes
tegen een achtergrond van verwoesting
met de brandende stad als diadeem,
het geweeklaag als ringen in hun oren.

Bleek en zonder één traan.
Van het gezicht verzadigd. Triomfantelijk.
Alleen verdriet omdat
ze terug moeten keren.

Kleine meisjes
Terugkerend.

De kleine meisjes lijken
slachtoffer te zijn, zoals
kinderen vaak slachtoffer
zijn in oorlog, maar in de
loop van het gedicht van
de Poolse dichteres
Wisława Szymborska,
worden ze kleine helden.